

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Bağlamında Türkiye'deki Televizyon Dizilerinde Sunulan Kadın Stereotipi

(Araştırma Makalesi)

Woman Stereotypes in Turkish TV Series in the Context of Gender Roles

Doi: 10.29023/alanyaakademik.684492

Saadet Zeynep VARLI GÜNER

Dr. Öğr. Üyesi, Kocaeli Üniversitesi,
İletişim Fakültesi, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü
zeynep.varli@kocaeli.edu.tr
Orcid No: 0000-0003-2362-9277

Mert GÜNER

Dr. Öğr. Üyesi, Kocaeli Üniversitesi,
İletişim Fakültesi, Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü
mertgurur@kocaeli.edu.tr
Orcid No: 0000-0002-2940-2009

Bu makaleye atıfta bulunmak için: Varlı Güner, S. Z. & Güner, M. (2020). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Bağlamında Türkiye'deki Televizyon Dizilerinde Sunulan Kadın Stereotipi. *Alanya Akademik Bakış*, 4(3), Sayfa No.631-650.

ÖZET

Anahtar kelimeler:

Toplumsal Cinsiyet,
Televizyon Dizisi,
Stereotip

Makale Geliş Tarihi:
04.02.2020
Kabul Tarihi:
02.09.2020

İnsanoğlunun geçmişten günümüze yaşadığı ilk ayrım kadın ve erkek olması yönündedir. İlk zamanlarda bu ayrım işbölümü yapılmasını kolaylaştıran bir etkenken zamanla egemenlik alanı erkekler lehine genişleyerek iktidar alanına dönüşmüştür. Erkeğin elde ettiği bu güç içinde yaşadığı toplumun yapısını da değiştirmişir. Artık topluluklarda kadın ve erkeğin tanımlanması roller üzerinden gerçekleşmeye başlamıştır. Hangi cinsin nasıl görüneceği, hangi rolleri üstleneceği, hangi duygusal ve düşünsel ufuklarda gezmesi gerektiği toplum tarafından belirlenir olmuştur. Günümüzde bireyler cinsiyet rolüne dair kodlanmayı sadece aile ve akrabalarını seyrederek öğrenmemekte aynı zamanda kitle iletişim araçlarından da etkilenmektedirler. Modern zamanın en etkili hikaye anlatıcılardan biri olarak karşımıza çıkan televizyon ve onun içeriğindeki diziler bireylere içinde yaşadıkları toplumsal değerleri yansıtırken aynı zamanda toplumsal cinsiyete dair stereotipler de sunmaktadır. Bu stereotipler cinsiyet rollerinin normalleştirilmesine de etki etmektedir. Bu bağlamda çalışmada, 08-15 Mart 2019 tarihleri arasında ulusal kanallarda yayınlanmakta olan dizilerin tanıtımının yapıldığı ve bölümlerinin yer aldığı ilgili sayfalarda kadın karakterlerin nasıl tanımlandığı incelenmiştir. Dizilerdeki ana kadın karakterlerin betimlenmesine dair veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak irdelenmiştir. Elde edilen ana bulgu ekseninde, dizilerin tanıtım sayfalarında çizilen kadın stereotipinin toplumsal cinsiyet rollerine uygun olarak tasarlandığını söylemek mümkündür.

ABSTRACT**Keywords:**

Gender,
TV Series,
Stereotype

The earliest distinction that mankind has ever experienced throughout its existence is that of male and female gender. While this distinction was originally a factor to ease the teamwork, it was evolved into a leader's territory through an expansion in favor of males. This additional power provided for men has also led to alterations in the constitution of the society that they belong to. Nowadays, the definitions of men and women are largely being made through their specific roles. The way a member of any gender class should look like, the roles they should play and the emotional and mindful horizons they should feel are more and more being dictated by the society. Individuals learn coding for gender relates roles not only by watching their families and friends but also through mass communication devices. The television which appears to be one of the most impressive storytellers in the modern era and the series that are broadcast on TV reflect the values of society that individuals belong to and at the same time they present stereotypes of social gender profiles. These stereotypes also play a role in the normalization process regarding gender roles. In this context to define the female characters in TV series, the websites of national TV channels and the introducing information about these TV series between March 8th and 15th, 2019 have been examined. Descriptive data concerning the lead female characters was evaluated using content analysis. The results obtained suggest that the female stereotype provided on the websites of TV series are designed in conjunction with social gender roles.

1.GİRİŞ

İnsanoğlu yeryüzünde var olmaya başladığından beri ilk ayrımı kadın ve erkek olarak yaşamıştır. İlkçağlarda her iki cins için de hayatta kalabilmek en önemli problem olduğu için bunun üstesinden gelebilmenin formülünü işbölümünde bulmuşlardır. Kabileden uygar topluma geçişle birlikte cinsler arasındaki ayrım da yavaş yavaş açılmaya başlamıştır. Erkeklerin savaşçı, yönetici ve kural koyucu haline gelmeleri egemenlik alanlarını daha da genişletmelerine yol açmıştır. Çağlara göre toplumların geçirdiği süreçte ayrım daha da derinleşerek devam etmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerinde kadına ve erkeğe verilen görevler kadın haklarının konuşulmaya başlanmasıyla biraz değişse de temel yapı baki kalmıştır. Günümüzde de kadınların çalışma hayatında daha çok var olabilmeleri maddi yönden daha bağımsız hareket edebilmelerini sağlarken kendi yaşamları üzerinde de söz sahibi olabilmelerini kolaylaştırmıştır. Tüm bunlara rağmen toplumların kadına ve erkeğe biçtiği cinsiyet rolleri ana hatlarını muhafaza etmektedir.

İçinde yaşanan toplumun geçmişten günümüze taşıdığı değerler toplumsal cinsiyete bağlı rolleri de şekillendirmektedir. Dolayısı ile topluma yeni katılan bir bebek daha anne karında cinsiyet rolüne yönelik kodlanmaktadır. O toplumun bir bireyi olarak yetişirken hem rol model aldığı bireyler tarafından hem de toplum tarafından şekillendirilmektedir. Tüm bunlarla birlikte kitle iletişim araçları vasıtasıyla sunulan iletiler onun cinsiyetine dair rolleri benimsemesini ve davranış kalıbı geliştirmesini de kolaylaştırmaktadır. O toplumda erkeğin ve kadının ne yapabildiğini ne yapamadığını ya da ne yapması gerektiğini izleyerek öğrenmektedir. Tek bir potada eritilerek oluşturulan stereotip özneleriyle sunulan iyi-kötü,

doğru-yanlış, güzel-çirkin aktarımı içinde toplumsal cinsiyete dair veriler barındırmaktadır. Televizyon günümüzde hala etkinliğini koruyan bir kitle iletişim aracıdır. Dolayısı ile onun içeriği izler kitlesini yönlendirici ve etkileyici özelliğe sahiptir. Modern hikaye anlatıcısı olarak televizyonun içeriğinde yer alan dizilerdeki karakterler rol model niteliği taşımaktadır. Onların her türlü aktivitesi öykünme yoluyla bireyi etkilemektedir. Bu diziler de oluşturulan stereotipler toplumsal cinsiyet rollerinin de altını çizerek benimsetilmesini sağlamaktadır. Farklı hikâyelerde benzer stereotiplere yer verilmesi de cinsiyet rollerinin normalleştirilmesine etki etmektedir.

Tüm bu veriler ışığında çalışmada ilk olarak toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rolleri kavramları üzerinde durulacaktır. Daha sonra modern zamanın hikâye anlatıcısı olarak faaliyet gösteren televizyon ve onun stereotip oluşturma ve aktarma özelliğine değinilecektir. Çalışmanın araştırma bölümünde, televizyon dizilerinde çizilen kadın stereotiplerinin belirlenmesine yönelik bir inceleme gerçekleştirilecektir. Dizilerin internette yer alan tanıtım sayfalarında kadın karakterleri sunuş şekli dizinin o karakteri nasıl şekillendirdiği ve nasıl ete kemiğe büründürdüğünü göstermek adına önem taşımaktadır. Bu düşünce bağlamında çalışmanın varsayımı, kanalların sayfalarındaki dizi tanıtımlarında kadın karakterlere dair oluşturulan betimlemelerin toplumsal cinsiyeti olumlayan stereotiplerin dışına çıkmadığıdır. Çalışmanın amacı, dizinin tanıtımının yapıldığı ve bölümlerinin yer aldığı ilgili sayfalarda kadın karakterlerin nasıl tanımlandığının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında okunmasıdır. Dizi işleyişi içerisinde karakterler karşılaştıkları sorunlar ışığında değişim gösterebilmektedirler ama özellikle tanıtım sayfalarındaki bilgiler o sayfa çevrimiçi faaliyet gösterdiği sürece aktif durumdadır. Editöryel açıdan kadın karakterin nasıl tanımlandığı ve oluşturulan stereotiplerin tasarımı, toplumsal cinsiyet rollerinin saptanabilmesi adına önem taşımaktadır.

2. TOPLUMUN ÇİZDİĞİ CİNSİYET ROLLERİ

Yaşamlarını sürdürdükleri toplum, bireylere çeşitli roller yükler. Bu rollerin belki de en temeli cinsel farklılaşma ile oluşturulan rollerdir. İlkel dönemin avcı-toplayıcı toplumu, cinsel farklılaşma çizgisi üzerinde, kadınların toplayıcılık, erkeklerin avcılık yaparak hayatlarını sürdürdükleri bir iş bölümüne gitmişlerdir. Bu işbölümü daha başka toplumsal ve düşünsel etkiler de yaratmıştır. Kadın ve erkek yalnız korunma, üreme alanında değil beslenme yani geçim alanında da birbirlerine bağlanmışlardır (Şenel, 2017, ss.15-16). Toplumların zamanla gelişme düzeyleri artıkça kadının ve erkeğin rolleri de farklılaşmaya başlamıştır. Bu farklılaşmada cinslerarası güç savaşı erkeğin zamanla egemenliği ele geçirmesi ile ilerlemiştir. Dolayısı ile insanlık tarihi boyunca gelişen bu bakış açısı toplumların kadına ve erkeğe bakış açısını da biçimlendirmiştir. Dökmen'in ifade ettiği doğrultuda toplumsal cinsiyet; “kadın ya da erkek olmaya toplumun ve kültürün yüklediği anlamları ve beklentileri ifade eder; kültürel bir yapıyı karşılar ve genellikle bireyin biyolojik yapısıyla ilişkili bulunan psikolojik özelliklerini de içermektedir” (2009, s.20). Toplumsallaşma sürecinde erkek ve kız çocuklarının içinde yaşadıkları kültürün kendi cinslerine “uygun” bulduğu duygu, tutum, davranış ve roller arasındaki farklılıklar toplumsal cinsiyet farklılıkları olarak ele alınabilir. Ayrıca, toplumsal cinsiyet farklılıkları, öğrenilen, sosyalleşme sürecinde kazanılan özellikler bakımından insanlar arasında gözlenen farklılıklardır. Toplumsal cinsiyet farklılıkları, bireyden bireye, kültürden kültüre bazı değişmeler gösterir. (Dökmen, 2009, ss.24-25). Kültürel bir kavram olan toplumsal cinsiyet, toplum tarafından kadına ve erkeğe biçilen rolleri kapsamaktadır. Çoğu feminist ve eleştirel bakış açısına göre, cinsiyet ve cins arasında mantıklı bir ayırım bulunmamaktadır ve toplumsal cinsiyet ayırımının siyasi bir temeli vardır

(Heywood, 2007, s.298). Toplumlar kadınlara ve erkelere nasıl davranmaları gerektiğini kodlamaktadır. Bhasin'in ifade ettiği şekilde; "Doğumlarından itibaren kızlara ve oğlanlara tüm bu sosyal ve kültürel algı ve davranışların 'paket halinde yüklenmesi' aslında, 'toplumsal cinsiyetin öğretilmesi ve benimsetilmesi'dir. Her toplum; bir erkek ya da kadını, farklı nitelikleri, davranış modelleri, rolleri, sorumlulukları, hakları ve beklentileri olan bir erkek ve kadına, eril ve dişiyle yavaş yavaş dönüştürür (2003, s.8).

Biyolojik cinsiyetin aksine, toplumsal yapılandırma sonucunda toplumsal cinsiyet farklılığı oluşmaktadır. Pek çok toplumda kadın ve erkek farklı olarak görülmekte ve her birinin kendine özgü rolleri ve sorumlulukları olduğu kabul edilmektedir. Bunun en açık göstergesi, kamusal alanda sergilenen çalışma edimi ve siyasal faaliyetler "doğal" olarak erkek; ev işleri ve aile ile ilgili özel alanlardaki faaliyetler "doğal" olarak kadın işi olduğu görüşüdür. Toplumsal cinsiyet ayrımları hem kadınların hem de erkeklerin yaşamını şekillendirir ve sonuçta bu çeşitlilik sadece farklılıktan daha fazla anlam taşır (Akın ve Demirel, 2003, s.73). Toplumsal cinsiyet, kadın ve erkekleri kendi kavramsal penceresinden yeniden yaratmıştır. Bu yaratım sürecinde kadınlar, edilgen bir biçimsellik etrafında yüceltilirken, erkekler yöneten, sahip olan, kontrol eden, sorumlu tutulan ve sorumlu tutan güç olarak tanımlanmışlardır. Bu tanımlanma biçimleri insanın doğumundan ölümüne kadar hayatının tüm safhalarında etkili olmuştur. Bu da kadınlar ve erkekler arasında nesilden nesile aktarılan bir hiyerarşik düzeni ikame etmiştir. Nesiller arası süreçle birlikte erkek egemenliği kadınların aleyhine güçlenmeye devam etmiştir (Karakaya, 2018, s.44).

Bhasin, toplumsal cinsiyet kavramının özelliklerini şu şekilde belirtmiştir: "Toplumsal cinsiyet sosyokültürel, insan icadıdır. Toplumsal cinsiyet, eril ve dişi niteliklere, davranış modellerine, rollere, sorumluluklara vs. işaret eder. Toplumsal cinsiyet değişkendir. Zamana, kültüre hatta aileye göre değişir. Toplumsal cinsiyet değiştirilebilir" (Bhasin, 2003, s.9). Toplumsal rol kavramının tiyatro oyunundan geldiği söylenebilir. Roller, bireylere, toplumsal olarak tanımlanmış beklentiler veya verilmiş statülerdir (Giddens, 2012, s.180). Dökmen'e göre, "toplumsal cinsiyet rolleri, kadınlığın ve erkekliğin sosyal ortamlarda ifade edilidir. Cinsiyet rolü, kadına ve erkeğe uygun bulunan kişilik özellikleri ve davranışlar olarak ifade edilir ve kültürel beklentileri ifade eder "(Dökmen, 2009, s.31).

Toplumsal cinsiyet rollerini öğrenme ya da toplum tarafından kodlanması bebeklerin anne karnında cinsiyetlerinin öğrenilmesi ile başlamaktadır. Başta ebeveyne uygulanan bu kodlama doğum ile bebeğin kendine dönmektedir. Yeni doğan bir bebek sadece cinsiyete göre sınıflandırılmaz ona aynı zamanda doğumla birlikte toplumsal cinsiyet de atanır. Hastanelerde, yeni doğan kız ve erkek çocuklarını tanımlamaları, sevgi cümleleri değişmekte ayrıca kız çocuğa pembe ve erkek çocuğa mavi eşyalar sunulmaktadır. Tüm bunlar, çocuklar için kritik önem taşıyan toplumsal cinsiyet işleyişi öğretisinin başlangıç noktasını göstermektedir (Oakley, 1985, s.173). Yapılan bazı araştırmalar sosyal etkileşimlerde toplumsal cinsiyetin önemini ortaya koymuştur. Omi ve Winant, Racial Formations adlı çalışmalarında, insanların birbirleriyle karşılaşma esnasında ilk dikkat ettikleri şeylerden birisinin toplumsal cinsiyet ve ırk olduğunu saptamışlardır (Omi ve Winant, 1994, s.6).

Toplumsal cinsiyet rolleri çocuklar yetişirken içinde buldukları toplum tarafından kendilerine çok çeşitli unsurlarla aktarılır. Özellikle bu rollerin öğretilmesinde ve benimsetilmesinde oyuncakların önemi büyüktür. Giddens, bunu şu şekilde aktarmıştır: "Küçük çocukların gördüğü oyuncaklar, resimli kitaplar ve televizyon programları hep erkek ve dişi özellikleri arasındaki farklılıkları vurgulama eğilimindedir. Oyuncakçı dükkanları ve

postayla sipariş katalogları ürünlerini genellikle toplumsal cinsiyete göre sınıflandırır. Hatta toplumsal cinsiyet bakımından yansız görünen kimi oyuncaklar bile pratikte böyle değildirler. Örneğin, oyuncak yavru kedi ve tavşanlar kızlara önerilirken, aslan ve kaplanların erkekler için daha uygun olduğu düşünülür” (Giddens, 2012, s.209).

Hartley’in yapmış olduğu resmi olmayan bir araştırmada toplumsal cinsiyet rollerinde dört merkezi işleyişin olduğunu belirlemiştir. Oakley’in de çalışmasında ele almış olduğu bu süreçlerin ilki manüple ederek sosyalleştirmedi. Örneğin annelerin kız bebeklerin saçlarını yapmaları, kadınsı giydirerek ne kadar güzel olduklarını belirtmeleri taklit yoluyla farklılaştırma ve bireysel manipülasyon olarak görülebilir. “Pasif kalıplanma” olarak da tanımlanabilir. Bir diğer işleyiş, kanalize etmedir. Erkek ve kız çocuklara sunulan farklı kategorideki oyuncaklar erken zamanda taklit algılarını etkilemekte böylece hem oyuncakların benzerlerine karşı ilgiyi artırmakta hem de farkındalık yaratarak zevk beklentisinin temelini oluşturmaktadır. Toplumsal cinsiyet rolünün provasının önemli bir parçası olan cinsiyete dayalı oyuncaklar ileriki yaşamlarında çocuklara avantaj sağlamaktadır. Üçüncü unsur genelde göz ardı edilen sözlü tanımlamadır. Bu tip hareketler, cinsiyeti inşa eden kimlik kavramını oluşturan ana etmenlerden biridir. Anne ve babalar konuşma biçimleriyle, kız ve erkek çocuklara yönelik sözel tanımlamalarıyla cinsiyet rollerini kodlamaktadırlar. Süreçteki son basamak aktiviteye maruz bırakmaktır. Bu sürecin bir parçası olarak cinsiyet rolünün benimsenmesi aşamasında annelerin kız çocuklarını domestik davranışları benimsemeleri yönünde teşvik ettikleri söylenebilir. Erkek çocuklar için bu rolü benimseme kısa sürelidir ebeveynler tarafından caydırılmaya çalışılan bir durumdur ve cinsiyet rollerinin süregelen bir yönü olarak öğretilmez (Hartley, 1964 ve Oakley, 1985). Oakley’in aktarımı ile Sears, Maccoby ve Levin, Amerikan annelerinin 5 yaşındaki çocuklar için bile erkeklerle ve kızlara yakıştırılan rolleri ayırttıklarını ortaya koymuşlardır. Bulaşık yıkamak, yatak yapmak, masa hazırlamak kızların işidir; çöpleri dökmek ve dışarı çıkarmak vb. erkek işidir. Erkeklerin ev ile ilgili sorumlulukları 5 yaşında bile onu dışarıya çıkaran niteliktedir, evin içine sınırlayan sıkıştırıcı özellikte değildir (aktaran Oakley, 1985, s.176). Yapılan bazı bilimsel araştırmalar toplumsal cinsiyet rollerinin temelini anlamlandırabilmek adına önemli bir örnek teşkil etmektedir. Bunlardan biri de Murdock’un çoğunlukla yazı bilmeyen 224 adet topluluğa uyguladığı alan araştırmasıdır. Burada ortaya çıkan sonuç ekonomik faaliyetleri daha çok cinsiyete göre ayırma eğilimi içinde olduklarıdır. 46 etkinlik listesi çıkarmış ve sıklıkla erkeksi olanların kadınsı olanlardan daha fazla olduğunu belirlemiştir. Örnek vermek gerekirse, keresteciliğin yalnızca erkeksi olduğunu belirten 104 topluluk, sadece kadınsı olduğunu belirten 6’dır. Yemek pişirmek, toplulukların 158’inde kadınsı, 5’inde erkeksi olarak saptanmıştır. Avlanma, balık tutma, silah yapımı, tekne yapımı ve madencilik erkeksi, tahıl öğütme ve su taşıma dişil olarak belirlenmiştir. (Oakley, 1985, s.128).

Toplumsal cinsiyet rolleri aynı zamanda kadının ve erkeğin sosyal olaylara vereceği tepkileri ve davranışları da yönlendirmektedir. Kadınlık ve erkeklik olgularının kalıplaşmış düşünce yapıları çerçevesinde değerlendirilmektedir. Örnek vermek gerekirse erkek hep aldatandır, kadın ise evinin huzurunun bozulmaması için çaba sarf eden ve ailesinin dağılmaması için erkeğin aldatma davranışını kabul etmesi gereken kişi olarak kodlanmaktadır. Çünkü geleneksel Türk aile yapısında baskın olan değerlerde, erkeği yönlendirme, ailenin bütünlüğünü ve huzurunu sağlama rolleri kadına yüklenmiştir. Dolayısıyla eğer sorun varsa kadın bu sorunları çözen olarak gösterilmektedir (Meder ve Çiçek, 2011, s.12).

Her toplumun kadına ve erkeğe biçtiği roller ve yüklediği anlamlar farklılaşmaktadır. Dolayısı ile toplumların ürettiği kültürel öğelerde de her iki cinse yönelik tasarımlar değişmektedir. Her kültür içinde yaşayan kadını ve erkeği kendi bakış açısı doğrultusunda şekillendirir dolayısı ile anlatılarında da bunun yansımaları görmek mümkündür. Özellikle bu eğilimin günümüzde gözlemlenmesinde televizyon içeriklerinin önemi büyüktür. Televizyon ürettiği drama anlatısında toplumsal cinsiyet rollerinin altını çizen hikâyeler aktarmakta ve toplumun bakış açısını da bu doğrultuda şekillendirmektedir.

3. TELEVİZYONUN TOPLUMSAL CİNSİYET STEREOTİPİ'NE ETKİSİ

İnsanlar yaşadığı dünyayı anlayabilmek ve çevre ile uyum sağlayabilmek için kategorileştirme yoluna giderek karmaşık çevreyi ve olayları basitleştirmektedir. Birey, çevreden gelen karmaşık verileri sadeleştirerek işler böylece iç ve dış çevreye uyum sağlamış olur. Oğuz'un ifade ettiği gibi bu durum, toplumsal yaşantının basit bir düzeyde ve çevreyi şematize ederek algılanmasına yol açar. Aynı zamanda insan grupları ve olaylar hakkında tipolojiler oluşturulmasına neden olur. Bunun bir sonucu olarak önyargı ve stereotip oluşmaktadır (Oğuz, 2000, s.36). Stereotip kavramını ilk olarak Lippman, Public Opinion adlı eserinde, zihinsel kavramın spesifik bir yönü olarak açıklamaktadır. Bu görüşe göre, bir konu hakkında bir deneyim yaşamadan da o konu hakkında fikir sahibi olabiliriz (akt. Schneider, 2001, s.49). Demir'in altını çizdiği nokta, "stereotiplerin, insanları belirli kategoriler, basite indirgenmiş tipiklikler içine yerleştirdiği, etiketlediği ve çeşitli imgeler şeklinde gösterdiği." Ona göre, stereotip tekil insanı tekillikten kopararak tümel bir kategorinin içine koyan zihinsel imgelerdir (2014, s.9-10). Atkinson'un ele aldığı şekilde, "stereotip bir sınıf ya da insan grubunun kişisel ya da fiziksel özellikler" şemasıdır (2002, s.723). Bu bağlamda televizyon programları aracılığı ile sunulan iletiler sosyal sınıflar ve onların eylemlerini stereotipleştirerek düşünce yapılarımızı etkilemektedir. Dizilerde sunulan karakterler de stereotipleştirilerek aktarılmaktadır. Ünür'ün ifadesi ile, toplumun geneli için "normal" sayılan karakterler dizilerde geniş yer bulurken bunun dışında kalan kimlikler neredeyse hiç temsil imkanı bulamamaktadır. Yeteri kadar temsil imkanı bulamayan bu kimlikler de, toplum genelinde giderek daha da pasifleşmeye mahkum kalmaktadır (2015, s.142).

Kitle iletişim araçları özellikle de televizyon tutum ve davranışları yönlendirmekte ve etkilemektedir. Daha önceden toplumsal kurumlar tarafından kontrol edilen kadın davranışları günümüzde İmançer'in ifadesi ile, kitle iletişim araçları ile sağlanmaktadır. Özellikle egemen ataerki kültürün benimsenerek yansıtıldığı kitle iletişim araçlarında, kadınlar erkek bakış açısı ile yansıtılmaktadır (2006, s.47-48). Televizyon programlarında sunulan içerikler toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların oluşturulmasına katkı sağlamaktadır. Televizyonun toplumdaki rolü, çok yaygın bir hikâye anlatıcısı olmasıdır ve aynı zamanda o, popüler kültürün de ana akımıdır. Onun dünyası yaşamla ilgili (insanlar, mekânlar, verilen mücadeleler, güç ve kadar vb.) şeyler gösterir ve söyler. Bize, kimin iyi kimin kötü, neyin işe yarar neyin işe yaramaz olduğunu söylerken aynı zamanda kadın ve erkek olmanın da ne olduğu konusunda bilgilendirir. Dünyanın çoğunda, televizyon bunlar gibi sosyalizasyon faktörlerini sıraya koyup birleştirir (Signorielli ve Bacue, 1999, s.528). Ünür, özellikle dizi yapımcıları ve senaristlerin stereotiplerden ve önyargılardan faydalanarak ürünler ortaya koyduklarını belirtmiştir. Ona göre, dizilerde toplumun geneli için "normal" sayılan karakterlere yer verilirken "anormali" yansıtan karakterlere yer verilmemektedir. Ermenilere, Hıristiyanlara, Süryanilere, ateistlere, eşcinsellere ve komediler dışında Lazlara ekran önünde

çok az yer verilmektedir (Ünür, 2015, s.142). Toplumun genel görüşü dışında kalan gruplar temsil açısından da pasifleşmektedirler. Dolayısı ile televizyonda sunulan içeriklerin bu bağlamda etki gücü de çok yüksektir. İlettiği veriler, bireylerin içinde yaşadıkları toplumla ilgili yargıya varmalarını sağlar. Bu yargıların başında da toplumsal cinsiyet gelmektedir. Televizyon içeriğindeki programlar ile toplumsal cinsiyet rollerinin altını çizer. Kadın ve erkeğin toplum içerisinde kabul gören davranışlarını belirler ya da başka bir deyişle toplumsal cinsiyet kalıplarını normalleştirir.

Browne'un ifadesi ile, toplumsal cinsiyet stereotipleri cinsiyetle ilişkili özellikler (kadınları ve erkekleri niteleyen psikolojik özellikler ve davranışların toplamı) ve toplumsal cinsiyet rolleri (kadınlar ve erkekler için uygun olan farklı aktiviteler) ile ilgili genel inançlardır. Kadınları duygusal ve bağımlı olarak betimleyen toplumsal cinsiyet rolleri, stereotiplerin kalıcı hale gelmesine neden olduğu ve çok sayıda davranış üzerinde ters etkileri olduğu için eleştirilmektedir. Çocuklar için hazırlanan televizyon programlarındaki reklamlar, toplumsal cinsiyetin toplumsallaşması ve çocukların kendileriyle ve diğer insanlarla ilgili algıları üzerinde olası etkileri yüzünden özel bir problem olmaya devam etmektedir (1998, s.83).

Televizyonda, kadın ve erkek portrelerinde cinsiyetler arasındaki etkileşim biçimleri, yazılı basında sabit olarak sunulan toplumsal cinsiyet stereotiplerini pekiştirmekte ve yeniden yaratmaktadır. Aslında neredeyse 20 yıllık televizyon üzerine yapılan içerik analizlerinin de ortaya koyduğu doğrultuda, televizyon program ve reklamlarında sunulan görüntüler kadınları ve erkekleri geleneksel klişeleşmiş yöntemlerle tasvir etme eğilimindedir. Televizyondaki erkek karakterler genellikle bilgili, bağımsız, güçlü, başarılı ve çabuk karar verme eğilimlidir (Coltrane and Adams, 1997, s.326). Televizyon, insanların yaşadığı dünya ile ilgili mesajları ve inançları güçlendirdiği stereotiplerle doludur. Her tür televizyon programı oldukça fazla stereotipi barındırır. Yapılan araştırmalar, cinsiyet rolleri ile ilgili stereotiplerin diğerlerine nazaran daha baskın olduğunu göstermiştir. Cinsiyet rolleri ile ilgili stereotipler yalnızca televizyonda değildir. Çocuk kitapları, ders kitapları, şarkılar, romanlar, filmler, makaleler ve çizgi romanlar gibi pek çok yerde bu tür stereotipler bulunmaktadır ama televizyonun bu konuda üstlendiği rol önemli oldukça etkilidir (Oğuz, 2000, s.36).

Medyada kadınlar üretici ya da yönetici olma durumundan daha doğrusu karar mekanizmalarından da çoğunlukla dışlanmış durumdadır. Toplumsal cinsiyet rollerinin üretim, yeniden üretim ve tüketim sahası olarak medyanın üretim ve yönetim sürecinin kadınsızlaştırılması elbette geleneksel rollerin sergilendiği ve yeniden üretildiği bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır (Kaya, 2011, s.133). Gerek dünyada gerek Türkiye'de medyada kadının kullanımı sık rastlanılan bir durumdur. Kadın, toplumsal değişim sürecinde belirli bir gelişim ve değişim göstermiştir. Bu değişim kadının tarihsel ve kültürel özelliklerini, içinde bulunduğu popüler kültür bağlamında biçimlendirip, kullandığı çeşitli kodlara dönüştüren kitle iletişim araçlarının belirlediği ideolojilerle gerçekleşmektedir. Bilgi toplumunda toplumsallaşma işlevini kitle iletişim araçları üstlenmiştir (İlgaz, 2007, s.20). Williamson'a göre de, içinde yaşadığımız toplumda, kişisel ilişkiler, aşk ve cinsellik gibi konular "kadınların alanı" haline gelmiştir. Kadınlar aynı zamanda kitle kültürünün arenasındadır. Kitle kültürünün büyük bölümü boş zaman, aile hayatı ya da özel hayat ve ev gibi "kadınsı" alanlarda gerçekleşir ya da tüketilir, ayrıca temsillerin konusu olarak da yine bu alanlarda yoğunlaşır. Ayrıca kitle kültüründeki "kadınlık" imgelerinin en önemli özelliklerinden biri, ortaya koydukları değil gizledikleridir. Eğer kadın ev, aşk ve cinsellik anlamına geliyorsa anlamına gelmediği şeyler genel olarak para, iş, sınıf ve siyasettir. (1998, s.139). Bu bakış

açısı doğrultusunda toplumsal cinsiyet kalıpları ile örülü kadının sunumu ilgiyi üzerine toplayarak arka planda büyümekte olan daha büyük ayrımcılıkları (sınıfsal ve ırksal) da kamufler ettiği söylenebilir.

Dramalar, merkezine insanları alan yapılarıdır ve konularını sosyal etkileşim içindeki insanlar oluşturmaktadır. O nedenle de izleyicinin asıl ilgisi, görüntüde ve olay örgüsünde yer kaplayan kişiliklere, onların görünüşlerine, karakterlerine ve birbirlerini etkilemelerine yönelmiştir (Esslin, 2001, s.33). Televizyon sayesinde kurgu gerçekleştirilir ve böylelikle gerçek kurgusal olur (Sarup, 1997, s.234). Esslin'in ifadesi ile izleyiciler TV karakterlerinin kurgu olduklarını bildikleri halde, ekranda başlarından geçenlere, onlar sanki gerçekmiş gibi tepki verirler (2001, s.54). Çünkü izleyiciler bu karakterlerin sunulan hayatlarına tanıdıklarından daha çok tanık olmaktadır ve onlarla özdeşim kurarlar. Popüler tüketim ürünleri haline gelen televizyon dizileri, izler kitlenin temsil dünyasında önemli bir yere sahiptir. Bu temsilleri gerçekleştirirken karakterler üzerinden kurgulanmış gerçeklikler basit ve tektip olarak aktarılmaktadır. Pişkin'in aktarımı ile, soap operalarda stereotipler yaygınca bulunur; "iyi kız" ya da "kötü kız" olarak, pek fazla değişikliğin olmadığı olaylar zincirinde bu iki tip sürekli olarak tekrarlanır. Tüm bu stereotipler erkek fantezileri üzerine kuruludur ya da ataerkil toplumun üretilen ortaya koyduğu cinsiyet rolleriyle ilgilidir (2007, s.208). Kitle iletişim araçlarının ortaya koyduğu ürünler içinden çıktığı toplumun yansıması olduğu kadar o toplumu şekillendiren unsurlar da taşımaktadır. Toplumsal cinsiyete bağlı stereotiplerin her türlü program içerisinde yer alması imgesel dünyamızdaki karşılıklarını da normalleştirmektedir.

Prime-time televizyon programlarında hikaye anlatıcıları tarafından kadına ve erkeğe tanımlanan sosyal roller, toplumsal cinsiyet stereotiplerinin inşasına ve korunmasına katkı sağlamaktadır (Lauzen vd., 2008, s.201). Signorelli ve Bacue'nin prime-time televizyon programlarını baz alarak yaptıkları araştırma kadın ve erkeğin televizyonda sunulması üzerine çarpıcı veriler barındırmaktadır. Çalışma, 1967-1998 yılları arasında 36 hafta boyunca prime-time da yayınlanan dramalarda yer alan ana ve yardımcı karakterleri ele almıştır. Bu bağlamda 1980'lerin başından 1990'lara kadar uzanan dönemde kadınlara verilen değer değişim gösterse de televizyon dünyasında erkek popülasyonu çoğunluktadır ve erkek karakterler genel olarak incelenen yıllarda kadın karakterlerin sayısından daha fazladır. Çalışmanın yayınladığı dönemde yani 1999'ların sonunda, kadınların aksiyon-macera programlarında yer alması düşük bir ihtimalken, dram ve durum komedilerinde sıklıkla yer alması daha muhtemel görünmektedir. Bu durum izleyiciye, kadınların erkekler kadar önemli olmadığı ya da sadece durum komedilerinin dar çerçevesi içerisinde önemli olduğu yönünde net bir mesaj göndermektedir. Ayrıca aynı çalışmada karakterlerin sunulan meslekleri de incelenmiştir. 1970'lere oranla 1990'larda kadın karakterlerin sunulan öğretmen, hemşire, sekreter gibi geleneksel işleri dışında geleneksel erkek işlerinde ve cinsiyet ayrımı gözetmeyen işlerde temsil oranının arttığı belirlenmiştir. (1999, s.541-542). Bu veriler baz alındığında kadın karakterlerin meslek gösterimlerinde televizyonda sunulan kurgusal içerikler bağlamında olumlu yönde değişim olduğunu belirtmekte yarar vardır. Fakat özellikle diziler ekseninde kadın karakterlerin toplumsal cinsiyet rollerini yansıtmaya devam ettiklerini söylemek gerekmektedir. Toplumun çizdiği kadın ve erkek rolleri arasındaki ayrım dizilerle tekrar tekrar sunularak normalleştirilmektedir.

4. TELEVİZYON DİZİLERİ ARACILIĞI İLE SUNULAN KADIN STEREOTİPİ

4.1. Araştırmanın Amacı

Toplumsal cinsiyet rolleri, içinde yaşanılan toplumun kadına ve erkeğe olan bakış açısını ve ona biçtiği rolleri temsil etmektedir. Bu roller, özellikle kitle iletişim araçları ile topluma tekrar tekrar sunularak benimsetilmekte ve normalleştirilmektedir. Kitle iletişim araçları içinde televizyon ve onun en önemli içeriği olan diziler, gerçek yaşamdan esinlenen hikayeler anlattığı için izler kitleyi etkilemektedir. Etki gücü yüksek olan bu yapıtlarda içinde yaşanılan topluma dair stereotipler sunmaktadır. Sunulan bu stereotipler, toplumsal cinsiyet rollerinin en belirgin halleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmanın amacı, dizi tanıtım sayfalarında yer alan kadın karakterlerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında çizilen stereotiplerinin ortaya konulmasıdır.

4.2. Araştırmanın Örnekleme

08 -15 Mart 2019 arasında ulusal kanallarda yayınlanan Türk dizilerinin kanal tanıtım sayfaları incelemenin örneklemini oluşturmaktadır. Bu sayfalarda sunulan ana kadın karakterlerin eşik bekçileri tarafından nasıl betimlendiği incelenmenin ana unsurunu oluşturmaktadır. Ana karakterlerin seçilmesinin nedeni kadın karakterler içerisinde en çok özdeşim kurulan olması ve onun üstlendiği cinsiyet rolünün kadını idealize etme etkisinin fazla olmasıdır.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada, 08-15 Mart 2019 tarihleri arasında ulusal kanallarda prime-time'da yayınlanan Türk Dizilerinin yayımlandığı kanallardaki tanıtım sayfaları incelenmiştir. Bu sayfalarda kadın başrol oyuncularının tanıtım sayfalarındaki metinsel veriler içerik çözümlemesi yöntemi ile irdelenmiştir.

4.4. Araştırmanın Bulguları

Tablo 1. Prime Time Dizi Listesi

8-15 Mart 2019 Haftası Prime Time Dizi Listesi			
	Dizi	Gün	Saat
1	Eşkîya Dünyaya Hükümdar Olmaz	Salı	20:00
2	Sen Anlat Karadeniz	Çarşamba	20:00
3	Bir Zamanlar Çukurova	Perşembe	20:00
4	Yasak Elma	Pazartesi	20:00
5	Kadın	Salı	20:00
6	Vurgun	Çarşamba	20:00
7	Bizim Hikaye	Perşembe	20:00
8	Bir Aile Hikayesi	Cumartesi	20:00
9	Savaşçı	Pazar	20:00
10	Yüzleşme	Salı	19:45
11	Çocuklar Duymasın	Çarşamba	19:45

12	Arka Sokaklar	Cuma	19:45
13	İkizler Memo-Can	Cumartesi	19:45
14	Çukur	Pazartesi	20:00
15	Çarpışma	Perşembe	20:00
16	Gülperi	Cuma	20:00
17	Nöbet	Pazar	20:00
18	Söz	Pazartesi	20:00
19	Kuzgun	Çarşamba	20:00
20	Avlu	Perşembe	20:00
21	İstanbul Gelin	Cuma	20:00
22	Erkenci Kuş	Cumartesi	20:00
23	Kardeş Çocukları	Pazar	20:00
24	Jet Sosyete	Çarşamba	22:15
25	Kızım	Cuma	20:00
26	Vuslat	Pazartesi	20:00
27	Halka	Salı	20:00
28	Diriliş Ertuğrul	Çarşamba	20:00
29	Tek Yürek	Perşembe	20:00
30	Payitaht	Cuma	20:00
31	Kalk Gidelim	Cumartesi	20:00
32	Elimi Bırakma	Pazar	20:00

Ulusal kanallarda 08-15 Mart 2019 tarih aralığında, prime time yayın akışında 32 adet dizi tespit edilmiştir. Bu diziler araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Tablo 2. Tanıtım Sayfaları Listesi

Dizilerin Karakterlere Yönelik Tanıtım Sayfası Bilgileri	Adet
Ana Kadın Karakter Bilgisi Olanlar	21
Ana Kadın Karaktere Dair Tanıtım Bilgisi Bulunmayanlar	7
Sadece Erkek Karaktere Dair Tanıtım Bilgisi Bulunanlar	2
Karakter Tanıtım Sayfası Bulunmayan	2
Toplam	32

08-15 Mart 2019 tarihleri arasında ulusal kanalların prime-time'da yayınlanan dizileri incelenmiş ve 32 adet dizi tespit edilmiştir. Bu 32 adet dizinin 21 tanesinin tanıtım sayfalarında kadın karakterleri betimleyen veri tespit edilebilmiştir. 7 tanesinin tanıtım sayfalarında ana kadın karakteri tanıtan bir paylaşım mevcut değildir. Arka Sokaklar ve Tek Yürek dizilerinde sadece erkek karakterler tanıtılmıştır. Jet Sosyete ve Vuslat dizilerinde de karakterlere ait tanıtım sayfası bulunmamaktadır.

Tablo 3. Ana Kadın Karakterlerin Hayatlarındaki Kırılma Noktaları

Dizisel Anlatıda Ana Kadın Karakterin Hayatlarındaki Kırılma Noktaları	Adet
Sevdiği adam için kendi yaşamından vazgeçmek	3
Kocasının ölümü	4
Babasının/Annesinin ölümü	2
Daha çok güç	1
Yaşadığı şiddet	2
Meslek Seçimi	1
Belirtilmemiş	6
Diğer	2
Toplam	21

Kadın karakterlerin mücadele amaçlarının dışında bu mücadele aşamasına nasıl geldikleri de önemli bir durumdur. Dizi tanıtım sayfalarında 21 ana kadın karakterin 15 tanesinin yaşamlarındaki kırılma noktaları hakkında veri toplanabilmiştir. Bu bağlamda, ana kadın karakterler, kocaları ya da ebeveynlerinin ölümü sonrasında özne olmak durumunda kalanlar olarak sunulmuşlardır. O kopuş anına kadar yaşamlarını ya kocalarına ya da ebeveynlerine bağlı olarak sürdürürlerken ve bu yaşam masalsi olanken beklenmedik kayıpla birlikte kadın tatlı rüyadan uyanan olarak resmedilmiştir. Yine ana kadın karakterlerin 3 tanesi sevdiği adam uğruna yaşadığı hayatı terk etmiş, aşkı uğruna zorlukları göze alan olarak betimlenmiştir. 2 tanesinin de uzun zamandır yaşadığı şiddete karşı aldığı tutum ve tavır dizisel anlatıda kırılma noktası olarak sunulmuştur. 15 karakterden sadece bir tanesinin seçmiş olduğu mesleğin zorlukları yaşamını etkileyen bir unsur olarak aktarılmıştır. Burada ana kadın karakterin Türk Silahlı Kuvvetleri'nde jet pilotu olmayı seçmesi başta ailesi olmak üzere karşısına alması gereken pek çok zorluğun da kapılarını açan bir unsur olarak sunulmuştur. Toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında erkek mesleği olarak görünen bu işlerin kadınlar tarafından seçiminin çok karşılaşılan bir durum olmadığı ve yapısı gereği de içinde göze alınması gereken zorlukları barındırdığı algısı yaratmaktadır. Tüm bu veriler ışığında kadınların yaşamı genelde birilerine bağlı ya da bağımlıdır onlar hayatlarından çekildiğinde kadın yaşamını tekrar kurmak zorunda olan olarak sunulmuştur.

Tablo 4. Ana Kadın Karakterlerin Dizisel Anlatıda Mücadele Amaçları

Kadın Karakterin Mücadele Amaçları	Adet
Ailesi	1
Çocuk/ları	7
Kardeş/leri	2
Eşi	2
İntikam	2
İşi	1
Para ve güç	1
Devlet-Vatan-Toprak	1
Belirtilmemiş	3
Diğer	1
Toplam	21

Kadın karakterlerin tanıtım sayfalarında aktarılan bilgilerinden tespit edilen dizisel anlatı yapısı içerisinde 21 kadının mücadele amaçları incelenmiştir. Bu bağlamda, ana kadın karakterlerden 7'si çocuk/ları için, 2'si kardeş/leri, 2'si eşi, 1'i ailesi için mücadele ettikleri yönünde betimlenmiştir. Bu kadınlar, onların mutluluğu, huzuru ve yaşamları için savaş veren kendinden daha çok onları düşünen fedakarlık yapan karakterler olarak sunulmaktadır. Bu stereotipler, geleneksel toplum yapısının ve toplumsal cinsiyet rollerinin bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Ailesi, kocası ve çocuğu bir kadının yaşamının ve mücadelesinin tek sebebi olarak sunulmaktadır. İncelenen diziler çerçevesinde, işi için uğraş veren 1 karakter, para ve güç için savaş veren 1 kadın belirlenmiştir. 21 karakterden 1 tanesi de vatani/obası için mücadele etmektedir. Bu bağlamda, diziler içerisinde sunulan kadın karakterlerin kendileri için veya kendi idealleri ve hayalleri için savaştıkları tanıtım sayfalarına yansıtılmamıştır. Kadınlar fedakar anne, fedakar abla ya da evlat olarak kodlanmışlardır. Fedakarlık kadından beklenen ya da beklenmesi gereken toplumsal cinsiyet rolüne dair bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 5. Tanıtım Sayfalarında Yer Alan Başroldeki Kadın Karakterlerin Meslek Bilgileri

SN	Dizi	Ana Kadın Karakter	Meslek Bilgileri
1	Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz	Hayriye Çakırbeyli	Belirtilmemiş
2	Sen Anlat Karadeniz	Nefes Zorlu	Belirtilmemiş
3	Bir Zamanlar Çukurova	Hünkar Yaman	Belirtilmemiş
4	Yasak Elma	Ender Argun	Sekreter
5	Kadın	Bahar Çeşmeli	Belirtilmemiş
6	Vurgun	Reyhan Vardar	Şirket Sahibi
7	Bizim Hikaye	Filiz	Belirtilmemiş
8	Bir Aile Hikayesi	Reyhan Güneş	Belirtilmemiş
9	Savaşçı	Funda Turaç	Jet Pilotu/Asker
10	Yüzleşme	Masal Karaca	İş Kadını
11	Çocuklar Duymasın	Meltem	İş Kadını
12	İkizler Memo-Can	Melek Caneri	Belirtilmemiş
13	Çukur	Sena Koçovalı	Belirtilmemiş
14	Çarpışma	Zeynep Tunç	Banka Müdiresi
15	Gülperi	Gülperi Çetin	Belirtilmemiş
16	Nöbet	Zeynep Alkan	Müzik Öğretmeni
17	Kızım	Candan Hoşgör	Veteriner
18	Halka	Hümeyra Karabulut	İş Kadını
19	Diriliş Ertuğrul	İlbilge	Belirtilmemiş
20	Kalk Gidelim	Nurcan Dal	Belirtilmemiş
21	Elimi Bırakma	Azra Güneş	Aşçı

Tanıtım sayfalarında ana kadın karakterler hakkında bilgi sunan 21 dizi içerisinde, 11 karakterin tanıtımında iş ya da meslek bilgisi belirtilmemiştir. Dolayısı ile kadın karakterlerin yarısından fazlası için mesleki bir tanımlama gereği duyulmamış ve karakterin dizi anlatısında mesleki becerileri ile ön planda tutulmadığı algısı yaratılmıştır. 21 dizi içerisinde yer alan başroldeki kadın karakterlerin 3 tanesi iş kadını olarak betimlenmiştir. Bu karakterlerin çalışma yaşamı içerisinde olduğu aktarıılırken yine spesifik olarak uzmanlık alan bilgilerine değinilmeden genel bir betimleme oluşturulmuştur. 1 karakter şirket sahibi olarak tanımlanmıştır. Diğer 6 karakterin mesleki bilgileri aktarılmıştır. Bunlar; veteriner, müzik öğretmeni, aşçı, sekreter, banka müdiresi ve jet pilotu olarak aktarılmıştır. Jet pilotu haricindeki meslek gruplarında toplumsal cinsiyet rollerine özgü kadın karakterler için

meslek seçimi oluşturulduğu söylenebilir. Ünür'ün ifadesi ile bahsi geçen bu meslekler kadınların anneliğinin ve ev hanımlığının uzantısı şeklinde kodlanan işlerdir (2015, 180). Ana kadın karakterlerden sadece 1 tanesinin jet pilotu olan bir asker olarak gösterilmesi Türk dizilerinde hala kadın stereotipindeki mesleki konumlandırmanın toplumsal cinsiyet rollerine yönelik olduğu söylenebilir. Kadınların yapabileceği mesleklerin diziler aracılığı ile altı çizilmekte ve toplum genelinde kabul görmesi sağlanmaktadır. Ayrıca, incelenen dizilerde, ataerkil ideoloji ekseninde kadına yönelik meslek bilgilerinin bulunmaması kadının toplumdaki yerinin kamusal alan dışında tutulmakta olduğunun bir göstergesi olarak da okunmaktadır.

Tablo 6. Tanıtım Sayfalarında Yer Alan Başroldeki Kadın Karakterlerin Giriş Cümlesi

SN	Dizi	Ana Kadın Karakter	Ana Kadın Karakter Tanıtım Giriş Cümlesi
1	Eşkıya Dünyaya Hükümdar Olmaz	Hayriye Çakırbeyli	Çakırbeyli ailesinin mihenk taşı.
2	Sen Anlat Karadeniz	Nefes Zorlu	24 yıllık hayatında, daha adına yakışır bir tek nefes bile almayı başaramamış genç bir kadın.
3	Bir Zamanlar Çukurova	Hünkar Yaman	Çukurova'nın en büyük beylerinden biri olan Demir Yaman'ın annesi.
4	Yasak Elma	Ender Argun	Sosyetik tanımının sözlükteki gerçek karşılığı ve tam bir cemiyet kadınıdır.
5	Kadın	Bahar Çeşmeli	Küçük yaşta annesi tarafından terkedilmiş ve babası tarafından büyütülmüştür.
6	Vurgun	Reyhan Vardar	Reyhan Kemal Vardar'ın eski karısı.
7	Bizim Hikaye	Filiz	Filiz evin güzeller güzeli, bahtsız en büyük kızıdır.
8	Bir Aile Hikayesi	Reyhan Güneş	Zengin bir ailenin kızyıken Cem'e aşık olup büyük hayallerinden vazgeçmiş.
9	Savaşçı	Funda Turaç	Türk Hava Kuvvetleri mensubu bir jet pilotu olan Üsteğmen Funda...
10	Yüzleşme	Masal Karaca	Kendine güvenli, güçlü karakterli.
11	Çocuklar Duymasın	Meltem	Meltem, kariyerinin zirvesinde çok güzel bir kadındır.
12	İkizler Memo-Can	Melek Caneri	Memo'nun annesi (öz değil), 35 yaşında, genç kızlığından beri yaşadığı zorlu hayat, geçim sıkıntısı derken kadınlığını unutmuş Melek.
13	Çukur	Sena Koçovalı	Yamaç'ın büyük aşkı;...
14	Çarpışma	Zeynep Tunç	Banka müdiresidir.
15	Gülperi	Gülperi Çetin	Ege'nin küçük bir kasabasında doğup büyüyen Gülperi büyük hayallere sahiptir.
16	Nöbet	Zeynep Alkan	Yiğit Yüzbaşımın eşi...
17	Kızım	Candan Hoşgör	Candan; hem güzel hem de zeki ve donanımlı bir veterinerdir.
18	Halka	Hümeyra Karabulut	Kırkklı yaşların sonunda ağır ve vakur, ne istediğini bilen oturaklı bir iş kadını.
19	Diriliş Ertuğrul	İlbilge	Umuroğulları Beyi olan Umur Bey'in kızıdır.

20	Kalk Gidelim	Nurcan Dal	40'lı yaşlarında, Mustafa Ali'nin biricik aşkı...
21	Elimi Bırakma	Azra Güneş	Büyük bir kebabçının kızı.

Tanıtım yazılarında ana kadın karakterleri betimleyen ilk cümleler toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili ilginç veriler sunmaktadır. 10 kadın karakter, sadece erkek karakterler ya da içinde buldukları aileleri ile bir değer kazanmaktadır. “Memo'nun annesi”, “Büyük bir kebabçının kızı”, “Demir Yaman'ın annesi” “Çakırbeyli ailesinin mihenk taşı”, “Mustafa Ali'nin biricik aşkı” “Ailenin en büyük çocuğu” vb. Kadın karakter anlatılırken ilk cümlelerin bu şekilde kurulması dizi içerisinde kendisine biçilen rolün de önemli bir göstergesidir. Bu göstergeye göre, kadının tanımlanmasında ve özne olarak sunulmasında mutlaka erkek karaktere ihtiyaç duyulduğu ortaya konmuştur. Bu tanıtımlarda, kadın tek başına bir birey olarak betimlenmemiştir ve dizi içerisindeki konumu erkek karakter üzerinden aktarılmıştır. Ayrıca erkek egemen bir söylem olarak kadın, eş, anne ya da kız evlat olarak nitelendirilmiştir. İncelenen 21 dizide sadece 5 kadına ilk cümlede meslekleri ile ilgili ya da çalışıp-çalışmadıklarına dair bir bilgi aktarılmıştır. Bu 5 betimlemenin ikisinde mesleki yeterlilik güzel'likle ilişkilendirilerek sunulmuştur: “Hem güzel hem zeki donanımlı bir veteriner”, “Kariyerinin zirvesinde güzel bir kadın”. Bu şekilde aktarılması da söylemsel olarak kariyer sahibi olmanın ağırlığını azaltarak yumuşatmaktadır. Anlatının ilgi odağını güzelliğe doğru çekmektedir. Dolayısı ile popüler kültürde de fazlasıyla vurgu yapılan güzellik, başarı ve mutluluk ile ilişkilendirilerek sunulmaktadır.

Tablo 7. Tanıtım Sayfalarında Ana Kadın Karakterlerin Betimlenen Fiziksel Özellikleri

Kadın Karakterlerin Fiziksel Özellikleri	Hayriye Çakırbeyli	Nefes Zorlu	Hünkar Yaman	Ender Argun	Bahar Casmeli	Revhane Vardar	Filiz	Revhane Güneş	Funda Turacı	Masal Karaca	Meltem	Melek Caneri	Sena Koçovalı	Zeynep Tunc	Gülberri Çetin	Zeynep Alkan	Candan Hoşgör	Hümevra Karabulut	İlbiçe	Nurcan Dal	Azra Güneş	TOPLAM	
Güzel				x			x			x	x		x			x	x						7
Orta Yaş ve Üstü												x				x		x		x			4
Genç		x								x													2
Çekici						x																	1
Dişi				x																			1

İncelenen dizilerde başroldeki kadın karakterlerin fiziksel özelliklerine bakıldığında, 21 karakterin 7'si için güzel tanımlaması yapılmıştır ve sunulan görünüme dayalı özellikler arasında yer alan “güzel olmak” en yüksek orana sahiptir. Tanıtım sayfalarında kadına yönelik yapılan bu betimleme izleyicinin karaktere bakış açısını şekillendirmekte ve görünüme verilen değeri de artırmaktadır. Ana kadın karakterleri sunarlarken 6 metinde “yaş” da vurgulanmıştır. Bunlardan iki tanesi genç diğer dört tanesi için orta yaş ve üstü olduğu bilgisi bulunmaktadır. 1 karakter için çekici, 1 karakter için de dişi yani kadınlığı ön planda tutan tanımlaması yapılmıştır. Erkek egemen ideoloji ekseninde güzelliğin vurgulanması da aynı zamanda kadının seyirlik bir obje olarak kodlanmasına yol açmıştır.

Tablo 8. Tanıtım Sayfalarında Ana Kadın Karakterlerin Betimlenen Bilgi-Beceriye Dayalı Özellikleri

Kadın Karakterlerin Bilgi-Beceriye Dayalı Özellikleri	Havriye Cakırbeyli	Nefes Zorlu	Hünkar Yaman	Ender Argun	Bahar Çeşmeli	Reyhan Vardar	Filiz	Reyhan Güneş	Funda Turaç	Masal Karaca	Meltem	Melek Caneri	Sena Koçovalı	Zeynep Tunç	Gülperi Çetin	Zeynep Alkan	Candan Hoşgör	Hümeyra Karabulut	İlbilge	Nurcan Dal	Azra Güneş	TOPLAM	
Kariyer Sahibi						x			x	x	x			x		x		x				x	8
Eğitimli-Donanımlı						x			x							x	x						4
Çalışkan				x																			1
Ayakları Üzerinde Durabilen																						x	1
Becerikli				x																			1
Hobisi Olan						x																	1
Zeki										x													1
Başarılı											x												1

İncelenen dizilerde ana kadın karakterlerin çalışma yaşamına ya da genel olarak bilgi ve beceri durumuna yönelik veriler ele alındığında 8 karakterin kariyer sahibi olduğu belirtilmiştir. 21 dizi içerisinde önemli bir sayısal veri gibi görünmese de kadının çalışma yaşamı içerisinde sunulması kadının toplumda giderek artan yerinin bir göstergesidir. Fakat bunun dışında ele alınan veriler için aynı şeyi söylemek çok mümkün görünmemektedir. 21 ana kadın karakterin sadece 4 tanesinin “eğitimli ya da donanımlı” olmasına vurgu yapılmıştır. Bunlardan 3 tanesi zaten kariyer sahibi olan kadın karakterlere aittir. Dolayısı ile “çalışkan”, “ayakları üzerinde durabilen”, “becerikli”, “hobisi olan”, “zeki” ve “başarılı olmak” sadece 1’er karakter tarafından temsil edilmiştir. Hobi sahibi olmak da ev işleri dışında yapılan kendine ait bir zamanda keyfe yönelik bir uğraş olduğu için değerlendirilmeye alınmıştır. Kariyer sahibi olmak ile yakalanan az da olsa gelişim diğer özellikler bazında yeterli değildir. Kadın hala, ev dışı yaşamda zeki, bilgili, becerikli, çalışkan, eğitimli olarak dizele evrende betimlenmemektedir. Bu veriler ışığında, kadın karakter, iş yaşamında gösterilebileceği o kariyerin içini dolduracak meziyetlerden yoksunmuş algısı oluşturulmaktadır.

Tablo 9. Tanıtım Sayfalarında Ana Kadın Karakterlerin Betimlenen Karakteristik Özellikleri

Kadın Karakterlerin Karakteristik Özellikleri	Hayriye Cakırbeyli	Nefes Zorlu	Hünkar Yaman	Ender Argun	Bahar Çeşmeli	Revhan Vardar	Filiz	Revhan Güneş	Funda Turaç	Masal Karaca	Meltem	Melek Caneri	Sena Koçovalı	Zeynep Tunç	Gülperi Çetin	Zeynep Alkan	Candan Hoşgör	Hümevra Karabulut	İlbilge	Nurcan Dal	Azra Güneş	TOPALM	
İnatçı-Kararlı-Dik Kafalı		x	x				x		x		x	x	x									x	8
Mücadeleci					x										x		x	x				x	5
Otoriter-Güçlü	x								x	x													3
Özgür-Başlı Dik-Müdanasız		x															x						2
Cesur									x														1
Paraya Düşkün				x																			1
Deli Dolu-Enerjik													x										1
İdealist									x														1
Vatan Sever																			x				1
Sorumluluk Sahibi							x												x				2
Karadeniz Kadını	x																						1
İzmirli																x							1
Adaletli-Adil					x																		1
Tutkulu					x																		1
Tok Gözlü								x															1
Kendine Güvenen										x													1

Dizilerde aktarılan ana kadın karakterlerin sunulan karakteristik özellikleri incelendiğinde, 8 tanesinin “inatçı-dik kafalı-kararlı” olduğu saptanmıştır. Kadınların aileleri ve çocukları söz konusu olduğunda geri adım atmayan bir yapıda oldukları vurgulanmaya çalışılmıştır. Yine 5 tanesinin de “mücadeleci” olarak betimlenmesi yaşadıkları zorluklar karşısında pes etmeyen özellikle çocuklarını, ailesini ve kendisini içinde bulunduğu ortamda ayakta tutmaya çalışan kadınlar olarak okunmasını sağlamıştır. Ana kadın karakterlerden 3 tanesi “otoriter-güçlü”, 2 tanesi de “özgür-başlı dik-müdanasız” olarak aktarılmıştır. Dolayısı ile genelde erkeklere yönelik kullanılan bu niteliklerin hala diziler özelinde kadınlarda bir karşılığının olmadığını söylemek mümkündür. “Cesur” nitelendirilmesi de sadece bir kadın karakter için kullanılmıştır onun da Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu bir kadın pilot olması bu tanımlamanın nedenini ortaya koymaktadır. Ayrıca araştırmada, illere yönelik betimlemeler de ilgi çekici bir diğer

unsurdur. “Karadeniz kadını” ve “İzmirli” vurgusu da ana kadın karakterlerin memleketlerini nitelemekle kalmayıp oraya özgü karakteristik özellikleri de taşıdıklarını belirtmektedir.

Tablo 10. Tanıtım Sayfalarında Ana Kadın Karakterlerin Betimlenen Toplumsal Cinsiyete Bağlı Rollerine İlişkin Özellikleri

Kadın Karakterlerin Toplumsal Cinsiyet Rolüne Yönelik Özellikleri	Hayriye Çakırbeyli	Nefes Zorlu	Hünkar Yaman	Ender Argun	Bahar Cismeli	Revhan Yarıdar	Filiz	Revhan Günes	Funda Turac	Masal Karaca	Meltem	Melek Caneri	Sena Kocovalı	Zeynep Tunc	Gülperi Çetin	Zeynep Alkan	Candan Hoşgör	Hümevra Karabulut	İbibe	Nurcan Dal	Azra Günes	TOPLAM
Anne (Öz-Üvey)	x	x	x	x	x	x		x				x	x	x			x		x			12
Cefakar		x			x	x						x			x	x	x				x	8
Fedakar						x	x	x				x			x	x						6
Kocasına Bağlı/Aşık					x						x		x			x				x		5
Anaç							x					x									x	3
Ailesini Ayakta/Birarada Tutan	x						x	x														3
Merhametli						x															x	2
Çocuklarına Bağlı/Düşkün					x										x							2
Geleneksel	x		x																			2
Güçsüz-Korkuları Olan-Kırılgan															x		x					2
Ağır Başlı																		x				1
Dayanıklı		x																				1

Ana kadın karakterlerin tanıtım sayfalarına bakıldığında 12 karakterin “anne” olduğu vurgulanmıştır. Kadına biçilen toplumsal cinsiyet rollerinin başında gelen annelik diziyeye ait evrende de varlığını ön planda tutmaktadır. Anne olmak toplumsal bazda kadına yüklenen sorumlulukları da arttırmaktadır. Anne olmayan, kadın karakterlerin 3 tanesi de “anaç” duygular taşımakta ve kendisinin sahip olmadığı bir çocuğa ya da kardeşlerine kol kanat germektedir. İmançer’in ifadesi ile, aile dizileri ile çekirdek aile toplumun merkezine yerleştirilerek hakim toplumsal cinsiyet ideolojileri ile desteklenmektedir (2006, s.63). Tanıtım sayfalarındaki açıklamalarda “cefakarlık” da kadına yüklenen bir diğer özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda 8 ana kadın karakter “cefakar” bir hayat sürmüştür ya da sürmektedir. 6 karakter de “fedakar” olarak nitelendirilmektedir. Bu bağlamda, kendi hayatları yerine başkalarının hayatını ön planda tutarak onların mutluluğu için çalışan bireyler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Cinsiyete dayalı rollere ait tutumlarda “fedakarlık” genelde kadından beklenen önemli bir davranış olarak aktarılmaktadır. Dolayısı ile diziler içinde de bu durumun aynı olduğu söylenebilir. Hem “cefakar” hem “fedakar” olarak betimlenen 3 ana kadın karakter mevcuttur. 2 kadın karakter de hem “anne” hem “cefakâr” hem “fedakâr” olarak aktarılmıştır. Bu verilerde, hayatın kendisine sunduğu tüm zorluklara rağmen hala başkaları için uğraşan kadınlar betimlenmekte bu da toplumun kadına yüklediği bir davranış

kalıbı olarak ele alınmaktadır. 5 ana kadın karakterin “kocasına bağlı/âşık” olarak betimlenmesi de önemli bir bulgudur. Bir üst okumayla, ana kadın karakter kocası hayatta olsun ya da olmasın ona bağlıdır dolayısı ile kendisini yoldan çıkarmaya çalışanların oyununa gelmeden kocasına duyduğu bu bağlılık sonucunda iffetini korumayı başarır diyebiliriz. Dolayısı ile kadınların kocalarına ve evliliklerine bağlı olmaları toplumun cinsiyete yüklediği en önemli sorumlulardan biri olarak yorumlanabilir. Dizisel evrende 3 ana kadın karakterlerin sergilediği bir diğer tutum da “ailelerini ayakta ve/veya bir arada tutma” özelliğidir. Kadın, aile olmanın sorumluluğunu taşıyan ve ailenin dağılmasını önleyen olarak betimlenmiştir. Diğer sonuçlara da baktığımız da 2’şer tane “merhametli”, “çocuklarına bağlı/düşkün”, “geleneksel”, “güçsüz”, 1’er tane de “ağır-başlı” ve “dayanıklı” betimlemesi çıkmıştır. Elde edilen bu sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde toplumun kadın cinsine yönelik yıllardır yapmış olduğu kategorileştirmenin dizilerin sunduğu evrende ana karakterler özelinde devam ettiğini betimlemek faydalı olacaktır. Kadın dendiğinde akla gelebilecek tanımlamaların dizilerle pekiştirilmeye devam ettiği söylenebilir.

5. SONUÇ

Televizyon, gündelik hayatı oluşturan tüm öğelerin yeniden üretimi ve muhtemel değişimi açısından önemli bir araç konumundadır. Televizyonun kullanım alanının yaygınlığı farklı sosyo-ekonomik yapılara sahip izleyici gruplarına hitap etme aracı olarak geniş bir yelpazede etki alanı oluşturmaktadır. Değişken bir izleyici kitlesine sahip olan televizyon, toplumu oluşturan en küçük birim aile’den başlayarak gündelik hayatın algılanma biçimini etkilemektedir. Televizyon, sunduğu kadın ve erkek kimlikleri ve bu kimlikler üzerinden geliştirilen hikâyeleri ile toplumsal cinsiyet temsillerinin ve buna yönelik algının dönüşmesinde etkin rol üstlenmektedir.

Toplum içerisinde kadına ve erkeğe tanınan roller ve sorumluluklar kitle iletişim araçları aracılığıyla gündem oluşturacak şekilde işlenmektedir. Bu bağlamda kadın erkek eşitliği özellikle drama içerikli televizyon ürünleri vasıtasıyla sunulan stereotipler ile toplumun belleğine işlenmektedir. Günümüz medyasının hem ekonomi politikası hem de güncel olaylara ilişkin tutumları bağlamında kadın erkek eşitliğine yönelik nesnel içeriklerin işlenmesi konusuna yeteri kadar yer vermediği görülmektedir. Televizyon dizilerinin dramatik anlatı yapısı ile oluşturulan gerçeklik, izleyicinin gündeminde toplumsal rollere yönelik bir algının oluşmasına neden olmaktadır. Kadın’a atfedilen meslekler, duygular, görevler, sorumluluklar vb. gibi birçok gündelik hayat öğeleri televizyon ile oluşturulan hikâyeler aracılığıyla imge dünyamızda yerini almaktadır. Televizyon içeriği ile tekrar tekrar sunulan bu öğeler cinsiyete dair rollere olan bakış açımızı da erkek egemen ideoloji ekseninde şekillendirmektedir.

Bu bilgiler ışığında, Türk dizilerinin tanıtım sayfaları incelendiğinde, ana kadın karakterlerin oluşturulan stereotiplerinin, genelde anne rolünü üstlendikleri ya da anaç olarak betimlendikleri, cefakâr ve fedakâr, ailesi ve çocukları söz konusu olduğunda geri adım atmayan dik kafalı ve mücadeleci oldukları, kocalarına bağlı oldukları, kariyer sahibi olsalar da büyük çoğunluğunun gerekli eğitime ve donanımına sahip olmadığı, iş yaşamına dair zihinsel bir beceri de taşımadıkları belirlenmiştir. Fiziki olarak güzellik bilgisi de bir kişide bulunması gereken diğer pek çok meziyetin önünde aktararak sunulmuştur. Bu veri, kadının dizisel uzamda başarısının ya da başarısızlığının sebebinin güzellikle ilişkilendirmesine izleyiciyi sürüklemektedir. Orta yaş üstü, ailenin büyüğü rolündeki kadınlar için de “geleneksel” nitelendirilmesi yapılmıştır. Bu stereotipte bir kadın, ailenin dirliği için örf ve adetten yana bir tavır takınır ve bunun dışına çıkamı doğru yola çekmekle görevlidir. Tüm bu

veriler bağlamında sunulan ana kadın karakterlerin ataerkil toplum yapısını yansıtan stereotipler olarak karşımıza çıktığını ve kadının toplumdaki yerinin televizyon dizilerinde sunulan örnekler ile tekrar tekrar çizildiğini belirtmek faydalı olacaktır. Kitle iletişim araçları ile üretilen içerikler, sosyal yaşantımızın bir yansıması olması dışında onu yönlendiren ve normalleştiren de bir etkiye de sahiptir. Dolayısı ile kitle iletişim ürünleri bağlamında toplumsal cinsiyet rollerinin sunumu, sıklığı ve yapısı iletişim araştırmacıları için analiz edilmesi gereken pek çok veriyi içinde barındırmaktadır.

KAYNAKÇA

- AKIN A. ve DEMİREL S. (2003). “Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Sağlığa Etkileri”. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 25(4), 73-82. <http://eskidergi.cumhuriyet.edu.tr/makale/494.pdf>, Erişim Tarihi (18.02.2019).
- ATKİSNON, R., SMİTH E. E. vd. (2002). Psikolojiye Giriş, Yavuz Alogan (Çev). Ankara: Arkadaş Yayınları.
- BHASIN, K. (2003). Toplumsal Cinsiyet Bize Yüklenen Roller, Kader Ay (Çev). İstanbul: KADAV Yayınları.
- BROWNE, B. (1998). “Gender Stereotypes in Advertising on children's Television in the 1990s: A Cross-National Analysis. A Cross-National Analysis”. Journal of Advertising, 27(1), 83-96.
- COLTRANE, S. and ADAMS, M. (1997). “Work–Family Imagery and Gender Stereotypes: Television and the Reproduction of Difference”. Journal Of Vocational Behavior, 50, 323–347.
- DEMİR, A. (2014). Roman ve Stereotip Türk Romanından Örneklerle. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- DÖKMEN, Z. (2009). Toplumsal Cinsiyet. Ankara: Remzi Kitabevi.
- ESSLIN, M. (2001). Televizyon Çağı TV Beyaz Camın Arkası. İstanbul: Pınar Yayınları.
- KASAPOĞLU, Aytül, vd. (2005). Değişen Toplumsal Yapıda Karakter. Ankara: Ütopya Yayınları.
- GIDDENS, A. (2012). Sosyoloji. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- HARTLEY, R.E. (1964). “A Developmental View Of Female Sex-Role Definition And Identification”. Merrill-Palmer Quarterly of Behavior and Development, 10(1), 3-16. <https://www.jstor.org/stable/23082921>
- HEYWOOD, A. (2007). Siyasi İdeolojiler, A. K. Bayram, Ö. Tüfekçi, H. İnanç, Ş. Akın, B. Kalkan (Çev). Ankara: Adres Yayınları.
- ILGAZ, C. (2007). “Medyada Kadın Olgusu”. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 28, 19-30.
- İMANÇER, D. (2006). Cinsiyet Rolü Temsili: Medya Kültürü, Feminizm, Televizyon ve Seriyaller. Medya ve Kadın, Dilek İmançer (Ed.), Ankara: Ebabil Yayınları, 47-67.

- KARAKAYA, H. (2018). “Toplumsal Cinsiyet Algısı Din ve Kadın”. *Journal of Analytic Divinity*, 2(2), 36-62.
- KAYA, Ş.,Ş., (2011). “Televizyonda Kadın, Sağlık ve Hastalık”. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 2, 118-150.
- LAUZEN, M.M., DOZIER, D.M. and HORAN N. (2008). “Constructing Gender Stereotypes Through Social Roles in Prime-Time Television”. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 52(2), 200-214. DOI: 10.1080/08838150801991971
- MEDER, M. ve ÇİÇEK, Z. (2011). “Mahremiyet Anlayışının Yerinden Edilmesinin Aracı Olarak Kadın Programlarının Türsel ve Söylemsel Analizi: Denizli Örneği”. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, 9-28.
- PİŞKİN, G. (2007). “Binbir Gece Televizyon Dizisi ve Toplumumuzda Kadın”. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 195-215.
- OAKLEY, A. (1985). *Sex, Gender and Society*. England: Gower Publishing Company Limited.
- OĞUZ, G.Y. (2000). “Cinsiyet Rollerine İlgili Stereotiplerin Televizyonda Sunumu”. *Kurgu Dergisi*, 17, 35-43.
- OMI, M. and WINANT, H. (1994). *Racial Formation in the United States from the 1960s to the 1990s*. New York: Roudledge, 3-13.
http://homepage.smc.edu/delpiccolo_guido/Soc34/Soc34readings/omiandwinant.pdf
Erişim (16.04.2019)
- SARUP, M. (1997). *Post-Yapısalcılık ve Postmodernizm*, A.B. Güçlü (Çev). Ankara: Ark Yayınları.
- SCHNEIDER, Irmela (2001). “Stereotip Teorisi Alman Televizyonunda Amerikan Dizilerini Araştırmaya Yönelik Ön Düşünceler”, A. İmançer ve D. İmançer (Çev). *Selçuk İletişim Dergisi*, 2(1), 47-56.
- SIGNORIELLI, N. ve BACUE, A. (1999). “Recognition and Respect: A Content Analysis of Prime-Time Television Characters Across Three Decades”. *Sex Roles*, 40(718), 527-544.
- ŞENEL, A. (2017). *Siyasal Düşünceler Tarihi, Tarihöncesinde İlkçağda Ortaçağda ve Yeniçağda Toplum ve Siyasal Düşünüş*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- ÜNÜR, Ece (2015). *Yerli Dizilerdeki Kimlik Kalıpları*. Konya: Eğitim Kitabevi.
- WILLIAMSON, Judith (1998). *Kadın Bir Adadır: Dişilik ve Sömürgecilik*. Eğlence İncelemeleri, Tania Modleski (Haz.), İstanbul: Metis Yayınları, 135-156.